

ΕΝΑ ΕΠΙΣΟΔΙΟ ΤΟΥ ΜΟΡΟΖΙΝΗ
ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΤΟ 1695

(ΑΝΕΚΔΟΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ)

Ὁν Ἰούνιο τοῦ 1694 οἱ Βενετοὶ εἶχαν κηρύξει τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων, ἀφ' οὗ ἔκλεισαν τὴν σὺν-μαχίαν μὲ τὸ Λεοπόλδο, αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας, τὸν Ἰωάννη Σοβιέσκη βασιλέα τῆς Πολωνίας, καὶ τὸν Πάπα, πού εἶχε μαζί του διάφορους ἡγεμόνες τῆς Ἰταλίας.

Εἶχαν ἐτοιμάσει ἰσχυρὸ στόλον καὶ πολυάριθμον στρατὸν γιὰ τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ διώρισαν ἀρχιστράτηγον Βενετὸν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης μὲ τίτλον Γεν. Καπετάνου τὸ Φραγκίσκο Μοροζίνη, αὐτὸν τὸν ἴδιον, πού τόσο γενναῖα πολέμησε εἰς τὴν Κρήτην τὸν τελευταῖον καιρὸν τοῦ μεγάλου καὶ μακροῦ πολέμου πού ἔκλεισε μὲ τὴν παράδοσιν τοῦ Χάντακα στοὺς Τούρκους τὸ 1669.

Μαζί μὲ τὸν στόλον, πού ἐτοίμασαν οἱ Βενετοί, σκάρωσαν καὶ ἓνα μεγάλο ἐξαιρετικὸν κάτεργον γιὰ τὸ γενικὸν Καπετάνιον.

Τὸ κάτεργον αὐτὸ εἶχε μίκρος πενήντα μέτρα καὶ πλάτος δώδεκα. Κινουῦνταν, ὅταν δὲν ἀρμένιζε, μὲ ἑξήντα κουνιά, πού τὸ καθένα τοὺς εἶχε μίκρος δεκατέσσερα μέτρα, καὶ τὸ ἔλαμναν ὀχρῶ κωπηλάτες.

Τὰ διαμερίσματα τοῦ Γεν. Καπετάνου καὶ τῶν ἀξιωματικῶν ἦταν πολυτελέστατα. Εἶχε πλήρωμα ὡς ὀκτακόσιους ἄντρες, μαζί με τὰ ἐπιτελεῖα ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, ἀξιωματικούς, πεζοναῦτες, πυροβολητές, κωπηλάτες καὶ ὑπηρέτες τοῦ γενικοῦ Καπετάνου καὶ τῶν ἀξιωματικῶν.

Στις 8 Ἰουνίου τὸ ἀπόγιομα ἐπιβιβάστηκεν ὁ Μοροζίνη καὶ φόρεσε ἀμέσως τὴ στολὴ τοῦ Γεν. Καπετάνου. Ἡ ἀναχώρησις ἀπὸ τὸ Λίντο ἔγινε με μεγάλες τιμές, καὶ ἔπειτα ἀπὸ μερικοὺς σταθμοὺς εἰς λιμάνια τῆς Ἀδριατικῆς, ὁ Γεν. Καπετάνος με τὸ στόλο ἔφτασε εἰς τὴν Κέρκυρα τὴν 30 τοῦ μηνός.

Ἐκεῖ τὸν περίμενε μεγάλη ὑποδοχὴ. Τὰ Βενέτικα καράβια ποὺ ἦταν εἰς τὴν Κέρκυρα, οἱ στόλοι τῶν συμμάχων καὶ τὰ φρούρια τὸν δέχτηκαν με κανονιές. Ἐπειτα ἄρχισαν οἱ ἐπισκέψεις τῶν ἐπισήμων, τῶν ναυάρχων τῶν συμμάχων, τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, τοῦ πρωτοπαπᾶ με τοὺς τιτουλοῦχος τοῦ κλήρου καὶ τέλος τοῦ δεσπότη τῶν Λατίνων Μαρκῶ Ἀντωνίου Βαρβαρήγου, ποὺ ἦρθε μαζί με τὸν τελετάρχην του, γιὰ νὰ κανονίσουν τὴν ἀποβίβασιν καὶ τὴν ἐθιμοτυπίαν, ποὺ θὰ κρατοῦσαν εἰς τὴν Λατινικὴν Μητρόπολιν. Παραδέχτηκαν τὴ συνηθισμένη ἐθιμοτυπία τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Γενικοῦ Προνοητοῦ τῆς θαλάσσης ὅταν ἔρχονταν εἰς τὴν Κέρκυρα γιὰ πρώτη φορὰ.

Τὸν κανονισμὸν αὐτὸν πρέπει νὰ τὸν ἀναφέρωμε ἐδῶ, γιὰτὶ ἀργότερα θὰ μᾶς χρειαστῆ.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος θὰ κατέβαινε με τὸν κλῆρο του εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἔξω ἀπὸ τὸ τειχόκαστρο, καὶ θὰ ἔβαινε εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ φορέσῃ τὰ φελόνια του. Θὰ βγαίνει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν μὲ ὅλην τὴν ἐπισημότητα κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανόν, (μπαλντακῆ) ἔχοντας ἀκολουθία ὅλον τὸν κλῆρο του ἱεροφορεμένους, καὶ θὰ προχωροῦσεν ὡς εἰς τὴν σκάλα τοῦ κάτεργου τοῦ Γεν. Καπετάνου, ποὺ ἦταν δεμένον εἰς τὴν ἀποβάθραν. Ὁ Γενικὸς Καπετάνος θὰ περίμενε εἰς τὴν σκάλα καὶ μόλις θὰ ἔφτανε ὁ ἀρχιεπίσκοπος, θὰ πατοῦσε γῆς, ἀφ' οὗ τοῦ ἔστρωναν ἓνα χαλί κ' ἓνα προσκέφαλον κόκκινον. Ὁ Γενικὸς Καπετάνος θὰ ἔπαιρνε θέσιν

Φραγκίσκος Μοροζίνης.
Με τὴ στολὴ τοῦ Γενικοῦ Καπετάνου.

κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος θὰ τοῦ πρόσφερε τὸ σταυρὸ. Ὁ Γεν. Καπετᾶνος θὰ γονάτιζε τότε στὸ κόκκινο προσκέφαλο καὶ θὰ προσκυνοῦσε τὸ σταυρὸ.

Ἀμέσως θὰ ξεκινοῦσαν γιὰ τὴν πόλη, πάντα στὸν οὐρανὸ ἀπὸ κάτω καὶ οἱ δύο. Μόλις θᾶφταναν στὸ Ντόμο, τὸν καθεδρικό ναό, ὁ ἀρχιεπίσκοπος θὰ ράντιζε πρῶτα τὸ Γεν. Καπετᾶνο καὶ ἔπειτα τοὺς ἐπίσημους, καὶ θὰ προχωροῦσε στὴν ἐκκλησιὰ ὡς τὴν Ἁγία Τράπεζα, ὅπου ὁ Γενικός Καπετᾶνος θὰ γονάτιζε καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος θὰ ἔκανε τὴ δοξολογία μαζί με τὸ χορὸ. Ἐπειτα ὁ Γεν. Καπετᾶνος θὰ κάθονταν στὸ θρόνο του, ποῦ ἦταν βαλμένος πολὺ σιμὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα, ἕτοιμος νὰ δεχτῆ τοὺς ἐπίσημους, τὶς ἐντόπιες ἀρχές καὶ τὸν ὀρθόδοξο κληρὸ. Ὡς τόσο ὁ ἀρχιεπίσκοπος θὰ πῆγαινε κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸ γιὰ νὰ τὸν γδύσουν ἀπὸ τ' ἄμφια καὶ νὰ τοῦ φορέσουν τὸ ράσο. Κι' ἄμα θὰ τέλειωνε ἡ δεξίωση, ὁ ἀρχιεπίσκοπος, στὰ δεξιά τοῦ Γενικοῦ Καπετᾶνου, θὰ τὸν συνῶδευε ὡς τὴν εἴσοδο τοῦ Ντόμου.

Ἔτσι λοιπὸν τὴν ἄλλη μέρα, 1^η Ἰουλίου, ὁ Γεν. Καπετᾶνος ἀποβιβάστηκε σύμφωνα με τὸν κανονισμόν αὐτὸ τῆς ἐθιμοτυπίας, μὲ ποῦ οἱ σύνδικοι ζήτησαν ἀναβολὴ τῆς εἰσόδου στὴν πόλη, γιὰ τὸ παλάτι ποῦ εἶχε προσδιοριστῆ γιὰ κατοικία του στὸ παλαιὸ φρούριο δὲν ἦταν ἀκόμη ἕτοιμο. Ὁ Μοροζίνης δὲ δέχτηκε τὴν ἀναβολή, γιὰ τὴν βιάζονταν νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ στόλο καὶ τὸ στρατὸ γιὰ τὴν ἐκστρατεία. Πρὶν ἀποβιβαστῆ, συνεννόηθηκε με τοὺς ξένους ναυάρχους τῶν συμμάχων γιὰ νὰ παρευρεθοῦν στὴν τελετή. Ἦταν ὁ ναύαρχος τοῦ Πάπα Αἰμίλιος Μαλαπίνια Ἄσκολη μ' ἕξι κάτεργα καὶ χίλιους ἄντρες, ὁ ναύαρχος τοῦ Μέγα Δούκα τῆς Τοσκάνας Κόμιτας Γουίντη Βολτέρρα με τέσσερα κάτεργα, καὶ ὁ ναύαρχος τῶν ἱπποτῶν τῆς Μάλτας Μπρανγκάτση με ἕξι κάτεργα.

Ἡ διαμονὴ τοῦ Μοροζίνη στὴν Κέρκυρα ἔδωκε μεγάλη ζωὴ στὸν τόπο. Χιλιάδες στρατὸς διασκέδαζε, ὅπως συνήθιζαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὅταν σταματοῦσαν σὲ πολιτείες, γιὰ τὴν στὰ καράβια ἦταν πολὺ σνενοχωρημένοι. Ὁ Μορο-

ζίνης και τὰ ἐπιτελεῖα σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα προσπαθοῦσαν μὲ δραστηριότητα νὰ συμπληρώσουν τὸ γληγορώτερο τὶς ἐλλείψεις τοῦ στόλου και νὰ ταχτοποιήσουν τὸ στρατὸ πὸν κάθε μέρα πλήθαινε, γιατί ἡ στρατολογία ξακολουθοῦσε.

Οἱ Κερκυραῖοι εὐγενεῖς παρακαλοῦσαν τὸ Μοροζίνη νὰ βγαίνει στὴν πόλη νὰ τὸν χαιρετᾷ ὁ λαός, και νὰ πηγαίνει στὶς προσκλήσεις πὸν τοῦκαναν· δὲν τὰ κατάφεραν ὁμως, γιατί ὁ Μοροζίνης δὲν τὸ κουνοῦσε ἀπὸ τὸ φρούριο.

Στὶς 12 Ἰουλίου ἔγινε πολεμικὸ συμβούλιο και ἀποφασίστηκε ἡ πολιορκία τῆς Λευκάδας. Ἐτοίμασαν τὸν ἀποβατικὸ στρατὸ, πὸν μαζί με τοὺς ἄλλους ξένους ἀξιωματικούς, Ἰταλούς, Γάλλους και Γερμανούς, εἶχε κ' Ἕλληνες. Ἀπ' αὐτοὺς ἀναφέρομε τὸν Ἰωάννη Βαπτιστὴ Μεταξᾶ, συνταγματάρχην, και τὸν Ἄγγελο Δελλαδέτσιμα, πὸν βρισκονταν σὲ μεγάλη ἔχτρα μεταξύ τους. Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ ἔλαβαν διαταγὴ νὰ στρατολογήσουν στὴν Ἰθάκη.

Ἡ ἀνάγκη τῆς στρατολογίας ἦταν μεγαλύτερη τότε, γιατί μιά μεγάλη ἐπιδημία, ἐλονοσίας φαίνεται, ἐπρόσβαλε τὸ στρατὸ, κ' ἔρριξε κάτω ἑφτακόσιους ἄνδρες.

Στὶς 18 Ἰουλίου ἔγινε ἐπιθεώρηση τοῦ στρατοῦ στὴ μεγάλη πλατεία τῆς Κέρκυρας, ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Μοροζίνη, γιατί τὴν ἄλλη μέρα 19 τοῦ μηνὸς εἶχεν ἀποφασιστῆ ἡ ἀναχώρηση.

Ἀπὸ βραδῆς, ἀφοῦ τελείωσεν ἡ ἐπιθεώρηση, ἄρχισεν ὁ στρατὸς νὰ ἐπιβιβάζεται στὸν ἔτοιμο στόλο, πὸν τὸν ἀκολουθοῦσαν και τὰ τέσσερα κάτεργα τῶν νησιῶν, Κερκύρας μὲ πρωτοκόμιτο τὸ Γεώργιο Κοκκίνη, Ζακύνθου μὲ πρωτοκόμιτο τὸν Ἀγησίλαο Σιγοῦρο και δυὸ τῆς Κεφαλληνίας μὲ πρωτοκόμιτες τὸ Γεράσιμο Μεταξᾶ και τὸ Νικόλαο Πινατῶρο.

Τὴ στιγμῆ, πὸν ὁ Βενέτικος στόλος μαζί με τοὺς συμμαχικούς σαλπάριζαν σημαιοστόλιστοι στὸ λιμάνι τῆς Κέρκυρας, μία κατανυχτικὴ συνοδεία φάνηκε νὰ περνᾷ στὰ τειχόκαστρα ἀπάνω, τὰ λεγόμενα Μουράγια. Ἦταν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μαρκ' Ἀντώνιος Βαρβαρῆγος, ἀκολουθούμενος

ἀπὸ τὸν κλῆρο του καὶ πλῆθος λαοῦ, κρατῶντας στὰ χέρια του τὴν Ἁγία Μετάληψη. Ἡ θεὰ τῆς συνοδείας αὐτῆς, ποῦμοιζε μὲ λιτανεῖα, ἐνθουσίασε τὰ πληρώματα, ποῦ ἀνεβασμένα στὰ ξάρτια ζητωκραύγαζαν γιὰ τὴ νίκη. Μὲ μιᾶς ἡ συνοδεία στάθηκε, ὅλοι σώπασαν, καὶ ὁ δεσπότης βγαίνοντας ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ποῦ τὸν σκέπαζε, εὐλόγησε τὸ στόλο, κάνοντας παράκληση γιὰ τὴ νίκη.

Ἵταν τέλειωσε ἡ παράκληση, ὁ στόλος ξεκίνησε. Στὶς Μπινίτσες στάθηκε νὰ πάρῃ νερὸ καὶ τὸ ἴδιο βράδν ξεκίνησε πάλι, βάνοντας πλώρη γιὰ τὴ Λευκάδα.

Δὲ θ' ἀκολουθήσωμε τὸ Μοροζίνη στὸ νικηφόρο ταξίδι του, ποῦ οἱ τόσες μεγάλες νίκες του λάμπρυναν τὴ μακρινὴ ἀγωνία τῆς Βενετικῆς πολιτείας. Θὰ ξαναγυρίσωμε στὴν Κέρκυρα περιμένοντας τὸ Μοροζίνη, ποῦ ξανάρθε τὶς ἀποκρηῆς τοῦ 1685. Τότε συνέβηκε τὸ ἐπεισόδιο, ποῦ θὰ διηγηθοῦμε.

*
* *

Ἵταν, ὅπως εἶδαμε, ὁ Μοροζίνης βρίσκοντον στὴν Κέρκυρα ἀπὸ τὴν 1^η ὡς τὶς 19 Ἰουλίου δέχτηκε σὲ ἀκρόαση τὶς ἐξουσίες τοῦ τόπου, πολιτικές, στρατιωτικές καὶ ἐκκλησιαστικές. Μαζὶ μ' αὐτὲς πῆγε κι' ὁ Λατίνος ἀρχιεπίσκοπος Βαρβαρῆγος, καὶ κάθισε στὴν προσδιορισμένη θέση του, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσημοι. Μὰ τοῦ δεσπότη τοῦ φάνηκε, πὼς ἡ θέση ποῦ τοῦ δόθηκε δὲν ἦταν ἀνάλογη μὲ τὸ βαθμὸ του. Χωρὶς νὰ πῆ τίποτα συμμορφώθηκε, ὅταν ὅμως χαιρέτησε γιὰ νὰ φύγῃ, πῆρε τὴν καθέδρα του καὶ τὴν ἔβαλε στὴ θέση ποῦ αὐτὸς νόμιζε ποῦ τοῦ ἄρμοζε. Ὁ Μοροζίνης δὲν εἶπε τίποτα, κ' ἔκαμε πὼς δὲν κατάλαβε τὸ κίνημα τοῦ δεσπότη, τὸ σημείωσε ὅμως καλὰ. Ἵταν λοιπὸν ξαναγύρισε στὴν Κέρκυρα ἔπειτα ἀπὸ τόσες νίκες στὴν Πελοπόννησο, μὴ μπορῶντας νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμο ἕξ αἰτίας τῆς πανούκλας, ποῦ θέρριζε τὸ στρατό του, θυμήθηκε καὶ τὴν προσβολὴ τοῦ δεσπότη.

Ἵπως εἶπαμε, ἦταν Ἀποκρηῆς ποῦ ξαναγύρισε. Τὴν πρώτη Κυριακὴ τῆς Σαρακοστῆς οἱ λατῖνοι γιορτάζουν καὶ

τὸ ἀπόγιωμα, ἐκθέτουν τὴ Θεία Μετάληψη στὴν Ἁγία Τράπεζα. Τὸ πρῶν λοιπὸν πῆγε στὴ λειτουργία μ' ὅλους τοὺς ναυάρχους καὶ τοὺς καπετανέους κρατώντας τὸ κανονισμένο τυπικὸ τῆς ἐθιμοτυπίας. Στὴ διδαχὴ ἀπάνου, ὁ ἱεροκλήρυκας κάλεσε τοὺς ἐπίσημους γιὰ τὴν τελετὴ τῆς Θείας Μετάληψης. Ὁ Μοροζίνης ἐδήλωσε πὺς θὰ πῆγαινε, καὶ διάταξε νὰ τοποθετήσουν τὸ γονατιστῆρι του πολὺ σιμὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα, γιὰ νὰ μὴ μπορῆ νὰ μπῆ μπροστά του ὁ θρόνος τοῦ ἀρχιεπισκόπου.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ὅμως δὲ θέλησε νὰ συμμορφωθῆ μὲ τὴ διαταγὴ αὐτῆ τοῦ Μοροζίνη, γιὰ τὸ θεώρησε προσβολὴ στὸ ἀξίωμα του καὶ γιὰ τὸ, καθὼς εἶπε, θὰ τὸν ἐμπόδιζε στὰ καθήκοντά του, καὶ μῆνυσε μὲ τὸν τελετάρχη του τὸ φλάρο τίς ἀντιρροήσεις του αὐτές.

Στὸν τελετάρχη ἀπάντησε ξερὰ ὁ ἀνηψιὸς τοῦ Μοροζίνη ἀνθυποπλοίαρχος καὶ ὑπασπιστὴς του, πὺς ὁ δεσπότης μπορεῖ νὰ βάλῃ τὸ θρόνο του ὅπου τοῦ ἄρεσε, φτάνει μόνον νὰ κρατοῦσε τὴ θέση ποὺ προσδιώρισε ὁ Γενικὸς Καπετᾶνος γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, καὶ τοῦτο γιὰ νὰ μὴ γίνουν παρεξηγήσεις.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἀκούοντας τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν τοῦ τελετάρχη του, τὸν ξανάστειλε, μὲ τὴν παράκληση νὰ μὴν τὸν βάζουν σὲ δύσκολη θέση, γιὰ τὸ βρῖσκονταν σὲ τόπο ποὺ ὁ λαὸς εἶναι σχισματικὸς καὶ ἀφορμὴ ἤθελε νὰ χαίρειται βλέποντας νὰ περιφρονιέται ὁ καθολικὸς ἀρχιεπίσκοπος.

Ὁ ὑπασπιστὴς νιώθοντας τότε πὺς ἡ ἀπάντησις τοῦ ἀρχιεπισκόπου δὲν ἦταν παρὰ ἓνα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα του πείσματα, τὸν ξεγέλασε λέγοντάς του πὺς ὁ Γενικὸς Καπετᾶνος δὲ θὰ πῆγαινε στὴν ἀπογιωματινὴ τελετῆ.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος μὲ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ἠσύχασε καὶ ἀφοῦ τὰ κανόνισε ὅπως ἤθελε, πῆγε στὴν ἐκκλησία.

Ἐκεῖ ὅμως τὸν περίμενε μία μεγάλη ἐκπληξις. Ἄνθρωπος σταλμένος ἀπὸ τὸ Μοροζίνη διάταξε νὰ βγάλουν τὸ θρόνο τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἀπὸ τὴ θέση ποὺ βρῖσκονταν καὶ νὰ βάλουν τὸ γονατιστῆρι τοῦ Γενικοῦ Καπετᾶνου. Μὰ ἡ

διαταγή ἀργοῦσε νὰ ἐκτελεστῇ· καὶ τότε δύο ὑπηρέτες τοῦ Γενικοῦ Καπετάνου ἀνέβηκαν στὸ μεγάλο ἀλτάρι, στὸ Ἅγιο Βῆμα, καὶ ἔκαμαν τὴν ἀλλαγὴ σύμφωνα μὲ τὴ διαταγὴ πού ἔλαβαν, δηλαδὴ ἔβαλαν τὸ γονατιστήρι τοῦ Γενικοῦ Καπετάνου τόσο σιμὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα, πού ἦταν ἀδύνατο νὰ χωρέσῃ ἄλλο κάθισμα μπρὸς του.

Ὁ τελετάρχης στὴν περίστασι αὐτὴν ἔκαμε τὴν παρατήρησι στους ὑπηρέτες, πὼς αὐτὸ πού ἔκαμαν δὲν ἔστεκε καὶ γιὰ τὸ ἔκαμαν. Αὐτοὶ ἀπάντησαν πὼς τέτοια ἦταν ἡ διαταγὴ τοῦ Γενικοῦ Καπετάνου.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος θύμωσε καὶ ἔδωκε διαταγὴ νὰ σβύσουν ὅλα τὰ φῶτα, κεριὰ καὶ καντήλια, καὶ νὰ μὴ γίνῃ ἡ τελετὴ, καὶ ἔφυγε μαζί μ' ὅλο του τὸν κληρο.

Σὲ λίγο νὰ σου κ' ἔρχεται ὁ Μοροζίνης μὲ τὴ λαμπρότητα τῆς στολῆς του καὶ ἔχοντας μεγάλη ἀκολουθία ἐπισήμων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν καὶ πλῆθος λαοῦ. Πῆγε κατ' εὐθείαν στὸ γοναστήρι του καὶ γονάτισε μπρὸς στὴν Ἁγία Τράπεζα κάνοντας τὴν προσευχὴ του. Δὲν εἶχε φαίνεται προσέξῃ πὼς τὰ φῶτα εἶχαν σβυστῇ. Ὅταν τὸ κατάλαβε, διάταξε τοὺς ὑπηρέτες του ν' ἀνάψουν τὰ φῶτα καὶ τὸ σακριστάνο (σκευοφύλακα) νὰ βγάλῃ τὴν Θεία Μετάληψη, πού ἦταν κλειδωμένη στὸ ἀρτοφόριο, στὴν Ἁγία Τράπεζα ἀπάνω. Ὁ σακριστάνος γιὰ νὰ μὴν ὑπακούσῃ στὴ διαταγὴ τοῦ Μοροζίνη δικαιολογήθηκε πὼς δὲν εἶχε τὰ κλειδιά, μὴ θέλοντας νὰ φανερώσῃ πού ἦταν πίσω ἀπὸ τὴν κάρτα γλῶρια¹. Ὁ Μοροζίνης θύμωσε τότε καὶ φοβέρισε μὲ κρεμάλα τὸ σακριστάνο κι' ὅλους τοὺς κανονικοὺς, κ' ἔφυγε ἀπὸ τὴν ἐκκλησίᾳ βρίζοντας. Ἀμέσως ἔστειλε στὸ δεσπότη τὸν ταγματάρχη Μανιανίνη μὲ δύο στρατιῶτες νὰ πάρῃ τὰ κλειδιά. Μπῆκαν στὸ Δεσποτικὸ μὲ θόρυβο καὶ θέλησαν νὰ σπάσουν τὴν πόρτα τοῦ δωματίου πού φοβισμένος εἶχε κλειδωθῇ ὁ δεσπότης. Ὡστόσο ὁ Μοροζίνης κάλεσε τὸ

¹ Carta gloria. Εἶναι τρία χαρτιά σὲ δλόχρυσά κάδρα, πού οἱ Λατίνοι τᾶχουν στὴν Ἁγία Τράπεζα ἀπάνω καὶ γράφουν ψαλμοὺς καὶ ἄλλα.

Μάρκ' Ἀντώνιος Βαρβαρῆγος.

πολεμικό του συμβούλιου τὸ ἴδιο βράδην καὶ δύο ὥρες νύχτα¹ ἔστειλε στὸ δεσπότη τὸ ἀκόλουθο μαντάτο.

(Μετάφραση)

*Ἐγὼ Φραγκίσκος Μοροζίνης, ἑπὶ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Βενετικῆς
πολιτείας κ. τ. λ. Γενικὸς καπετάνος.*

Σκάνδαλο καὶ αὐθάδεια μεγάλη ἦταν ἡ πράξι σου, σεβασμιώτατε ἀρχιεπίσκοπε Βαρβαρῆγε, τὸ ἀπόγινωμα στὴ Μητρόπολιν, τὴν ὥρα πού ἐγὼ μαζί με ὅλους τοὺς ἀντιπρόσωπους τοῦ Δημοσίου καὶ τοὺς ἀρχηγούς τοῦ ναυτικοῦ καὶ με ὅλο σχεδὸν τὸ λαὸ τῆς πολιτείας πού ἀκολουθοῦσε, ἤρθαμε νὰ προσκυνήσωμε τὴ Θεία Μετάληψη, καλεσμένοι ἀπὸ τὸν Ἱεροκῆρυκα, πού τὸ ἴδιο πρωτὶ ἐμίλησε ἀπὸ τὸν ἄμβωνα. Γιατὶ ποτὲ δὲν ἔπρεπε ἀντίθετα ἀπὸ τὴν κανονισμένην ἐθυμοτυπία καὶ χωρὶς δικαιολογία νὰ κλειδώσης τὴ Θεία Μετάληψη, νὰ πάρῃς τὰ κλειδιά καὶ νὰ σβύσης τὰ φῶτα, τὴν ὥρα πού μπαίναμε στὴ Μητρόπολιν· ἂν καὶ ξανάναψα τὰ φῶτα καὶ σοῦ ἔστειλα ἐπίτηδες ἄνθρωπο νὰ δώσης τὰ κλειδιά, ὅμως δὲν τῶκαμες καὶ με ἀνάγκασες νὰ ὑποχωρήσω ἐξ αἰτίας τῆς ἱερότητος τοῦ μέρους, γιὰ μεγάλο σκάνδαλο καὶ ἐκπληξὴ τοῦ κόσμου. Εἶναι φανερὸ ὅμως πού με τὴ διαγωγή σου αὐτὴ περιφρόνησες καὶ ἀνυπόφερτα πρόσβαλες τὴν ὑπέρισταθὴ θέσιν μου. Γιὰ τοῦτο καὶ γιὰ ἐπανόρθωσιν τῆς βαρύντατος ὑπερβασίας σου, ἀποφασιστικὰ σὲ διατάξω, φοβερίζοντάς σε με τὴν ἀγανάκτησιν τῆς Κυβέρνησός μου, ν' ἀναχωρήσης με πρώτην εὐκαιρίαν γιὰ τὴν πρωτεύουσα, κι' ἅμα φτάσης ἐκεῖ νὰ παρουσιασθῆς στὴν εἴσοδον τοῦ ἐξοχώτατου Κολλέγιου καὶ νὰ λογοδοτήσης σ' ὅ,τι ἐρωτηθῆς.

In quosum κ. τ. λ.

Κέρκυρα 18 Μαρτίου 1685. Ν. Η.

(Θ. Σ.) *Φραγκίσκος Μοροζίνης*

Ἐπίτροπος Γεν. Καπετάνος.

Τὸ μαντάτο ὅπως φαίνεται ἦταν βαρὺ καὶ ταπεινωτικὸ γιὰ ἓνα δεσπότη, μὰ ὁ Μοροζίνης δὲ περιορίστηκε σ' αὐτό, γιὰτὶ καὶ ἀναφορὰ ἔκαμε καὶ ἀντίγραφο ἐσώκλεισε.

Ἡ ἀναφορὰ, σὲ μετάφρασιν, ἔγραφε.

¹ Ἡ βενετικὴ ὥρα ἀρχίζει νὰ λογαριάζεται ἀπὸ τὴ δύση τοῦ ἡλίου. Ὅταν ἔδυε ὁ ἡλῖος ἦταν 24. Ὡστε 2 ὥρες νύχτα θὰ πῆ δύο ὥρες μετὰ τὴ δύση τοῦ ἡλίου.

Γαληνότητα Προίγνημα.

Ἐκεῖνο πού σᾶς γράφω σήμερα εἶναι φοβερό, καί θαρρῶ πὸς δὲ συνέβηκε ἄλλη φορά καί πρώτη φορά θὰ τὸ ἀκούσῃ ἡ ἐκλαμπρότατη Γερουσία.

Προχέτες πρώτη Κυριακὴ τῆς Σαρακοστῆς πῆγα στὸν Ντόμο ν' ἀκούσω τὴ λειτουργία. Στὴ λειτουργία ἀπάνω, τὴν ὥρα πού ὁ ἱεροκήρυκας μιλοῦσε, ἐκάλεσε ἐμέ καί τὴν ἀκολουθία μου γιὰ τὸ ἀπόγιομα πού γίνεται ἡ συνηθισμένη τελετὴ τῆς Θείας Μετάληψης. Ὁ Χριστιανικός μου ξήλος, τὸ παράδειγμα πού πρέπει νὰ δίνω, μὲ ἀνάγκασαν νὰ βρισκῶμαι τὴν ὠρισμένη ὥρα στὸν Ντόμο.

Τὴν ὥρα ὅμως πού εἶχα νὰ βγῶ ἀπὸ τὴν κατοικία μου, γιὰ νὰ πάω στὴν ἐκκλησιὰ ἔρχεται ὁ τελετάρχης νὰ μὲ πληροφορήσῃ, πὸς ὁ δεσπότης ἔβαλε τὸ γονατιστήρι μου πίσω ἀπὸ τὸ θρόνο του. Ἐπειδὴ ἐθεώρησα τὴν ἰδιοτροπία αὐτὴ ἀδιὰκριτη καί αὐθάδεια, ἐζήτησα νὰ ἐφαρμοστῇ ὁ κανονισμός τῆς ἐθιμοτυπίας, πού καί αὐτὸς ὁ ἴδιος ἠθέλησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν καιρὸ πού πρωτοῆρθα στὴν Κέρκυρα, γιὰτὶ ἦταν φανερό πὸς ἂν ἐνεργοῦσα διαφορετικά θὰ ἦταν ἐναντίον τῆς ἀξιοπρέπειας τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Πολιτείας. Μὰ οὔτε μποροῦσα νὰ δεῖξω πὸς εἶμαι σύμφωνος σὲ μιὰ περιφρόνηση μὲ βαρύντατη παράλειψη. Διάταξα λοιπὸν νὰ βάλουν τὸ γονατιστήρι μου στὴ πρωιτητερινὴ θέσι μπρὸς στὴν Ἁγία Τράπεζα, ὅπως ὀλοκάθαρα τὸ γράφει ὁ κανονισμὸς τῶν τελετῶν, καί κίνησα γιὰ τὸ Ντόμο.

Μόλις ἔφτασα καί ὅλα ἦταν ἔτοιμα γιὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ τελετὴ, ὁ δεσπότης, ἀφοῦ διάταξε νὰ σβύσουν τὰ φῶτα, ἀρχισε νὰ καταριεταί ἐκεῖνον ἀπὸ τοὺς φλόγους πού ἤθελε βάλει χερί στὴν Ἁγία Τράπεζα, καί παίρνοντας τὸ κλειδί τοῦ ἀρτοφόριου πού ἦταν κλειδωμένη ἡ Θεία Μετάληψη πῆγε στὸ Παλάτι του, ὅπου μανταλωθῆκε σ' ἓνα δωμάτιο.

Ἡ σκηνὴ αὐτὴ μ' εὗρηκε μέσα στὴν ἐκκλησιὰ μαζί μὲ ὄλους τοὺς ἀρχηγούς τῆς ξηρᾶς καί τῆς θαλάσσης, μὲ τοὺς πολλοὺς εὐγενεῖς πού ἔχουν θέσι μέσα στὰ καράβια, μὲ τοὺς μεγάλους βαθμοφόρους τοῦ στρατοῦ καί μὲ μεγάλη ἀκολουθία Κερκυραϊκοῦ λαοῦ. Γιὰ τοῦτο ἡ ἀπόφαση αὐτὴ τοῦ δεσπότη ἢ τόσον ἀπότομη μ' ἔκαμε νὰ θυμῶσω καί νὰ λυπηθῶ.

Μὲ τὴν ὑπόθεση πού ὁ δεσπότης θὰ μετάνιωσε, θέλοντας ὅμως νὰ δώσω καί ἓνα μάθημα, διάταξα νὰ ξανανάβουν τὰ φῶτα καί ἔστειλα ἄνθρωπο νὰ τὸν πείσῃ νὰ μὴ ματαιωθῇ ἡ τελετὴ τοῦ προσκυνηματος τῆς Θείας Μετάληψης, αὐτὸς ὅμως πείσματος περισσότερο καί δὲν ἄφηκε νὰ τοῦ μιλήσουν.

Ἔτσι γιὰ τὸ πείσμα, ἀφοῦ περὶμένα μισὴν ὥρα, ἀναγκάστηκα νὰ φύγω, σαστισμένος ὅπως μποροῦν νὰ νιώσουν οἱ ἐκλαμπρότερές σας. Γιὰ αὐτὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τοῦ θυμοῦ μου διάταξα νὰ τὸν φέρουν

στό φρούριο, μὰ ἀμέσως τὴν ἀνακάλεσα, προτιμώντας νὰ συζητήσω τὸ ζήτημα μὲ τὸ πολεμικὸ μου συμβούλιο.

Μὲ τὴν ἐνέργειά μου αὐτὴ ἔδωκα τὴ βαρῦτητα ποῦ ἔπρεπε σ' ἓνα τόσο σπουδαῖο ζήτημα, καὶ μπόρεσα καὶ νὰ συζητήσω μὲ τοὺς συμβούλους μου, ποῦ ἦταν κίβλας μάρτυρες ἀπ' ὅσα συνέβηκαν στὸν Ντόμο μπρὸς στὰ μάτια ἀμέτρητου λαοῦ.

Χωρὶς ν' ἀποφασίσωμε τίποτε ἐναντίον του, λάβαμε τὸ μέτρο νὰ τὸν ἀπελάσωμε μὲ πρῶτην εὐκαιρία, στέλνοντάς τον στὴν πρωτεύουσα γιὰ γὰ παρουσιαστῆ μόλις ἔφτανε στὶς πόρτες τοῦ ἐξοχώτατου Κολλέγιου καὶ νὰ λογοδοτήσῃ γιὰ τὸ ἀδίκημά του, ποῦ εἶναι χωρὶς προηγούμενο. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴ στάληκε τὸ ἔγγραφο, ποῦ ἀντίγραφο ἐσωκλείω. Δύο ὥρες ἔπειτα ποῦ ἔλαβε τὴ διαταγὴ παράδωκε τὴν ὑπηρεσία του στὸ καγκελλάριο τοῦ Δεσποτικοῦ καὶ αὐτὸς μανταλώθηκε στὸ δωμάτιό του.

Δὲ μπορῶ νὰ βεβαιώσω ἂν ὁ δεσπότης θὰ ὑπακούσῃ στὴ διαταγὴ τῆς ἀπέλασης, γιὰτὶ ἀπὸ φυσικὸ του εἶναι ἀπότομος καὶ πεισματάρης καὶ πάντα γυρεῦει ἀφορμές.

Ὅσο γιὰ μὲ τώρα ποῦ ἀνάφερα τὸ ζήτημα στὴ Κυβέρνησή μου, δὲ θὰ δώσω ἀφορμὴ καμμία καὶ θὰ συχνάζω σὲ ἄλλες ἐκκλησιᾶς καὶ ὄχι στὸν Ντόμο.

Ἀπὸ τὸ ἀντίγραφο τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐθιμοτυπίας, ποῦ ἐδῶ ἐσωκλείω καὶ ποῦ μοῦ παρουσίασε ὁ ἴδιος δεσπότης καὶ ποῦ μ' αὐτὸ αὐτὸς δὲ θέλησε νὰ συμμορφωθῆ, ὅπως γινότονε πάντα μὲ τοὺς Γεν. Προνοητές, θὰ ἰδῆτε ποιά θέσῃ εἶναι προσδιορισμένη γι' αὐτοὺς, ἀπέναντι καὶ πολὺ σιμὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα. Αὐτὸς ὁμοῦ θέλησε μὲ κάθε τρόπο νὰ βρισκῆται μπρὸς μου καὶ ἐγὼ γονατίζοντας στὸν περιορισμένο χῶρο νὰ βρισκομαι πίσω του κολλημένος στὸ ράσα του. Μὰ ἔστω ποῦ εἶχε καὶ κανένα δίκιο, εἶχε τὸ καθῆκον νὰ ἀναβάλλῃ γι' ἄλλη στιγμὴ τὸ θυμὸ του καὶ νὰ βολέψῃ τὰ πράματα τὴν ὥρα ἐκείνην. Μποροῦσε νὰ ἀποτραβηχτῆ στὸν οὐρανὸ του ἀπὸ κάτω, ποῦ ἦταν καὶ ὁ θρόνος του. Ἐγὼ, ἂν ἤθελα, μποροῦσα νὰ παρατηρήσω καὶ ἄλλες παραλείψεις τοῦ δεσπότη ἀπὸ τὸν κανονισμὸ τῆς ἐθιμοτυπίας, τὴν ἴδια μέρα τὸ πρωτὶ στὴ λειτουργία, ποῦ ἀμέλησε νάρθῃ νὰ μὲ δεχτῆ στὴν εἴσοδο τοῦ Ντόμου τὴν ὥρα ποῦ ἐφθασα καὶ νὰ μὲ συνοδέψῃ βγαίνοντας. Διὰ μπορῶ ὁμοῦ νὰ κρῦψω πὼς ἀρκετὰ στενοχωρήθηκα τὴν ὥραν ἐκείνην, γιὰτὶ οἱ προσβολές του στὸν ἀντιπρόσωπό σας ἀντιφεγγίζουσι σὲ σὰς. Λυποῦμαι ἀκόμα γιὰ λογαριασμὸ τοῦ δεσπότη, γιὰτὶ μὲ τοὺς τοὺς Γκραικοὺς ἢ διάδοσιν γιὰ τὶς ἐλαφρότητες τοῦ δεσπότη γίνεται παραμυθὶ καὶ χαίρονται, γιὰτὶ εἶναι πολὺ κακοφανισμένοι μαζὶ του ποῦ τοὺς περιφρονεῖ κρᾶζοντάς τους σχισματικοὺς.

Τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ τὸ θεωρήσετε σοβαρὸ, μάλιστα τῶρα ποῦ ἔχομε πόλεμο, γιὰτὶ ἡ Κέρκυρα εἶναι τὸ προπύργιον τοῦ Κράτους καὶ τὸ κλειδί τῆς Χριστιανοσύνης. Γι' αὐτὰ ὅλοι ἔπρεπε νὰ δείχνωμε παραδειγματικὴ εὐσέβεια καὶ μεγαλύτερη στενοχώρια

για τις διαφορές τοῦ σχίσματος καὶ ὄχι νὰ ἐρεθίζωμε τὰ πνεύματα
γιατὶ μόνον ἔτσι μπορεῖ νὰ λάμπη ἡ λατρεία τῆς Καθολικῆς πίστεως.
Εὐχαριστῶ κ. τ. λ.

Κέρκυρα 20 Μαρτίου 1685.

Φραγκίσκος Μοροζίνης

Ἰππότης, Ἐπίτροπος Γεν. Καπετάνος

Ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς ἀναφορὰς τοῦ Μοροζίνη πρὸς τὴ
Βενετικὴ Γερουσία, βλέπομε πὼς ἐχτὸς ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιο
ποῦ συνέβηκε στὸν Ντόμο γιὰ τὴ θέση τοῦ Γεν. Καπετά-
νου, ὑπῆρχαν καὶ προηγουμένως ἀφορμὲς, ποῦ ἔκαναν ὅλους
τοὺς Γεν. Προνοητὲς νὰ βρίσκωνται σὲ διάσταση μὲ τοὺς
λατίνους ἀρχιεπισκόπους. Οἱ ἀφορμὲς ἦταν πολιτικοθη-
σκευτικὲς. Ὁ λατίνος ἀρχιεπίσκοπος προσπαθοῦσε νὰ προ-
σηλυτίζη τοὺς ὀρθοδόξους Κερκυραίους. Ὁ Βενετὸς Κυ-
βερνήτης, βλέποντας τὴν ἐξέγερση τοῦ λαοῦ, προσπαθοῦσε
νὰ ἐμποδίσζη τὶς ἐνέργειες τοῦ δεσπότη.

Ἡ Βενετία, μὲ τὴν κατάχτηση τῆς Κωνσταντινούπολης
ἀπὸ τοὺς Φράγκους τὸ 1204, ἀπόχτησε μεγάλο μέρος τῆς
αὐτοκρατορίας στὸ Αἰγαῖο. Εἶχε νὰ κάμῃ τότε μὲ λαοὺς
ὀρθοδόξους, ποῦ ἔπρεπε νὰ τοὺς κυβερνήσῃ χωρὶς βία· γιατί
διαφορετικὰ δὲν θὰ χε ἀρκετὲς δυνάμεις. Γιὰ τοῦτο τοὺς
κολάκευε στὴ θρησκεία τους καὶ στὸν ἐθνισμό τους, γιατί
ἔνοιωσε ποῦ τὰ δυὸ αὐτὰ θεμέλια τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ
ἦταν ἀπολέμητα. Περιορίστηκε λοιπὸν στὸ οἰκονομικὸ μέ-
ρος καὶ στὴ στρατολογία. Μὲ τέχνη καὶ μὲ τρόπο ἀπομυ-
ζοῦσε ὅλη τους τὴν ἰκμάδα, ὅπως ὁ σάρακας τὸ ξύλο.

Μὲ τὴν ἰδεολογία πὼς πολεμάει τὸν προαιώνιο ἐχθρὸ
τῆς φυλῆς κολάκευε τὴν ἀσβυστὴν ἐλπίδα τῶν Ἑλλήνων
πὼς πολεμοῦσε γιὰ νὰ χαλάσῃ καὶ νὰ διώξῃ τὸν Τοῦρκον
ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, ἀποσιωπώντας ποῦ ἡ ἀνάγκη τὴν ἔφερε
νὰ ἀντιστέκεται στὴν ὁρμὴ τῆς πολεμικῆς φυλῆς, ποῦ θὰ
τὴν ξεμηδένιζε φτάνοντας ὡς τὴ πρωτεύουσα.

Γιὰ τοῦτο ἡ διαγωγή τῆς Βενετίας πρὸς τοὺς Ἕλληνες
δὲν εὐχαριστοῦσε τὸ Βατικανό, ποῦ εἶχε τὴν ἐπιθυμία νὰ

ἰδῆ ὄλον τὸν ἑλληνισμόν νὰ πιστεύῃ στὸν Πάπα. Καὶ ἡ πολιτικὴ αὐτὴ τῆς Βενετίας ἔφερεν τὴν ἀντίθεση μὲ τὸ Βατικανόν.

Αὐτὰ ἦταν τὰ αἷτια καὶ τὸ μάλωμα Μοροζίνη - Βαρβαρήγου.

Ὁ Βαρβαρήγος ἦρθε στὴν Κέρκυρα μ' αὐστηρὲς διαταγὰς ἀπὸ τὸν ἅγιον Πατέρα νὰ κἀμῃ ὥστε ὅλοι οἱ Κερκυραῖοι νὰ πιστεύουν στὸν Πάπα. Γιὰ τοῦτο ἦρθε σὲ διάσταση καὶ μὲ τὸν γενικὸν προνοητὴν Ἰερώνυμον Κορνάρου, πού καθὼς φαίνεται ἔκαμε γνωστὴν τὸ Μοροζίνη τὴν προσηλυτιστικὴν πολιτικὴν του.

Ὁ Βαρβαρήγος γιὰ νὰ καταφέρῃ τοὺς σκοποὺς του ἐσύστησε στὴν Κέρκυρα Σεμινάριον μὲ σχολεῖα γιὰ τοὺς εὐγενεῖς καὶ τὸ λαόν, μὲ δασκάλους ὅμως ἰησοῦίτες φερμένους ἀπὸ τὴν Ρώμην, γιὰ νὰ φωτίσῃ ὅπως ἔλεγε τοὺς σχισματικὸνς Γραικόνς στὰ δόγματα τοῦ Καθολικισμοῦ. Ἡ διαγωγὴ αὐτὴ τοῦ Βαρβαρήγου, πού κάθε μέρα προκαλοῦσε σκάνδαλα καὶ τσακώματα μὲ τοὺς Ἑλληνας ὀρθόδοξους, γέννησε ἄβυσστο μῖσος ἐναντίον του. Γιὰ τοῦτο καὶ ὅταν ὁ Μοροζίνης τσακώθηκε μὲ τὸν δεσπότην, ὁ λαός μὲ κάθε τρόπο ἔδειχνε τὴν χαρὰν του καὶ ἔβριζε τὸν δεσπότην μὲ περιφρόνησιν.

Ὁ Μοροζίνης ἀκολουθῶντας τὴν πολιτικὴν τῆς Βενετίας ὑποστήριξε τὸ λαόν, καὶ τοῦ ἐπέτρεψε νὰ κἀμῃ συλλαλητήριον, πρᾶγμα πολὺ ἀσυνήθιστον γιὰ τὴν ἐποχὴν, γιὰτὶ οἱ ἐλευθερίες καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ ἦταν ἀγνωστες. Ἐδεχτήκατο μάλιστα καλὸτροπὰ τίς ἀναφορὰς τοὺς πού τοῦ ὑπόβαλαν, πού ἦταν γραμμένες μὲ μεγάλο μῖσος γιὰ τὸν δεσπότην. Οἱ ἀναφορὰς αὐτὲς μαζὶ μὲ δυὸ ὑπομνήματα στάλθηκαν στὴ Βενετία καὶ σώζονται ὡς σήμερον στὸ Ἀρχεῖον τῆς Βενετίας.

Τὰ ὑπομνήματα αὐτὰ καὶ τίς ἀναφορὰς ὁ Μοροζίνης συνόδεψε μὲ ἔγγραφον δικό του πού ἀπάνω κάτω ἔγραφε:

«Μὲ εὐχαρίστησιν ἔλαβα τὰ δουκικὰ γράμματα πού ἐπιδοκιμάζουν τὰ μέτρα μου στὸ δυσάρεστον ἐπεισόδιον μὲ τὸν δεσπότην. Ἦμουν

βέβαιος, πὼς αὐτὸς δὲν ἠθέλειν ὑπακούσῃ στὴ διαταγὴ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀμέσως. Μιά κ' ἔστειλε νὰ παραλάβῃ τὸ διαβατήριό του εἶναι ἀρκετὸ γιὰ μέ, καὶ πρέπει νὰ κάμω στραβὰ μάτια ἂν ἔφυγε ἢ ὄχι. Ὡς τόσο μὲ μεγάλη μου λύπη εἶδα νὰ παρουσιαστοῦν νέες ἀτάξεις, ἐξ αἰτίας ἀπὸ τὶς ἀκολουθίες πού κάνουν οἱ ὀρθόδοξοι "Ἕλληνες τὸ Μεγαλοβδόμαδο μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν αἰδεσιμώτατο Πρωτοπαπᾶ καὶ τὸν κληῖρο του. "Ἄν καὶ δὲν ἤμουν παρών, γιατί πῆγαινα σ' ἄλλες ἐκκλησιᾶς νὰ λειτουργηθῶ, ἀπὸ φόβο μὴ γίνουν ταραχές, γιὰ τὴν ἐχθροπάθεια πού ἔδειχνεν ὁ δεσπότης στὴ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων, πού αὐτοὶ μὲ τόσο πάθος αἰσθάνονται.

Σ' ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ προσθέσω καὶ μερικὰ ποηγούμενα πού ὁ ἴδιος δεσπότης προκάλεσε, περιφρονῶντας τὸν κανανισμό τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ τὰ προνόμια τῶν Γραικῶν, πού ἀπὸ πολλὰ χρόνια εἶχαν παραχωρηθῆ στοὺς Ἕλληνας, καὶ πού χωρὶς διακοπὴ τὰ χαιρουνταν ἀπὸ τότε.

Οἱ Ἕλληνες, μὲ τὴ διαγωγὴν αὐτὴ τοῦ δεσπότη ἦταν πολὺ πικραμένοι καὶ ἀκόμη περισσότερο μὲ τὶς προσβολὰς πού ἔξακολουθοῦσε νὰ τοὺς κάνῃ. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισα νὰ προσκαλέσω τὸ τοπικὸ μεγάλο συμβούλιο τῆς Κέρκυρας νὰ λάβῃ μέτρα. Τὸ συμβούλιο αὐτὸ ἀποφάσισε ὁμόφωνωμα, ὅσα σήμερα ἀναφέρω στὴν ἐξοχότητά σας καὶ μοῦ τὰ τὰ ὑπόβαλε μαζί μὲ δυὸ ὑπομνήματα πού κι' αὐτὰ οἶσ στέλνω.

Στὰ ὑπομνήματα αὐτὰ παραπονοῦνται μὲ ταπεινότητα καὶ παρακαλοῦν νὰ δοθῇ τέλος στὶς ἀπρέπειες αὐτῆς πού εἶναι αἰτία νὰ γίνονται ταραχές καὶ νὰ δυσαρεστοῦνται ὅλοι*.

Τὰ ὑπομνήματα τῶν Κερκυραίων μαζί μ' ἄλλα παρόμοια ἔγραψαν καὶ τὰ ἀκόλουθα: Πὼς ὁ δεσπότης ἀκύρωσε πολλοὺς μικτοὺς γάμους ὀρθοδόξων καὶ Λατίνων, ἐκήρυξε παράνομα πολλὰ βαπτίσια καμωμένα ἀπὸ ὀρθόδοξους παπάδες, γάμους καὶ ἄλλα μυστήρια τῶν Γραικῶν. Ἀκόμη ἔδωκε διαταγὴ νὰ μὴ προσκυνοῦν οἱ λατίνοι τὰ ἅγια Μυστήρια, ὅταν τὰ κρατοῦσαν ὀρθόδοξοι παπάδες. Ἐμπόδιζε τοὺς Λατίνους παπάδες ν' ἀκολουθοῦν τὶς λιτανεῖες τῶν ὀρθοδόξων, ἐνῶ ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια ἦταν συνήθεια οἱ Λατίνοι νὰ κρατοῦν δυὸ ἀπὸ τὰ ἕξι στηρίγματα τοῦ οὐρανοῦ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος. Τῆ Μ. Παρασκευῆ πού ὁ Ἐπιτάφιος τῶν ὀρθοδόξων περνοῦσε ἀπὸ τὸ Ντόμο, ὅταν πολλὲς κυρίες τῆς ἀριστοκρατίας, ὅπως κάθε χρόνο, μπῆκαν μέσα γιὰ νὰ ἰδοῦν, διάταξεν ὁ δεσπότης νὰ τὶς διώξουν καὶ ἐλειδῆ δὲν ἠθέλησαν νὰ φύγουν, ἔσβυσε τὰ φῶτα. Ἀνάφε-

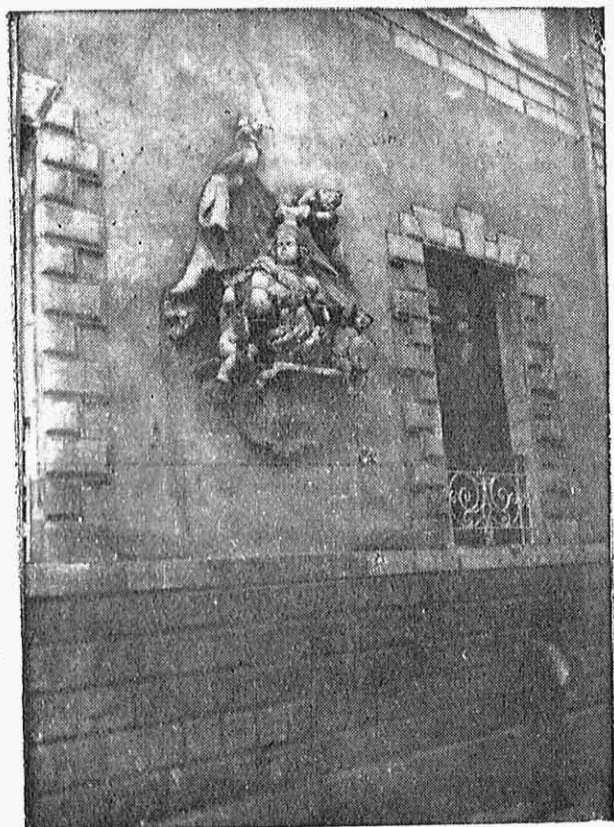
ραν ἀκόμα μὲ πολλὰς λεπτομέρειες γιὰ τὸ Σεμινάριο, ποὺ ἴδρυσε καὶ ὅπου ἔδερναν καὶ κακομεταχειρίζονταν τὰ παιδιὰ τῶν Γραικῶν, ὅταν δὲν ἤθελαν νὰ ἀκολουθοῦν τὰ θρησκευτικὰ συστήματα τῶν Λατίνων, καὶ πολλὰ ἄλλα, ποὺ ἀπόδειχναν τοὺς καταθρόνιους σκοποὺς τῶν καθολικῶν.

Στὸ μεταξὺ αὐτό, δηλαδὴ ἀπ' ὅταν συνέβηκε τὸ ἐπεισόδιο ὡς τὴν ὥρα ποὺ ἔφυγεν, ὁ Βαρβαρήγος ἔγραφε στὸ Βατικανὸ τὰ πράματα ὅπως τὸν σύμφερναν καὶ πὼς ὅσα ὑπόφερε τὰ ὑπόφερε σὰν μάρτυρας γιὰ τὴν πίστη. Εἶναι περὶ τὸ νὰ ποῦμε πὼς τὸ Βατικανὸ τὸν δικαίωρε πάντα καὶ μάλιστα ἀργότερα τὸν προβίβασε σὲ καρδινάλιο, διορίζοντάς τον ἀρχιεπίσκοπο Μοντεφιασκόνε καὶ Κορνέτου. Μὰ δὲν ἦταν τὸ ἴδιο μὲ τὴ Βενετικὴ Κυβέρνηση ποὺ τὸν πολέμησε ἀμείλιχτα. Ὁ Νούτσιος τῆς Βενετίας στὴ Ρώμη Πέτρος Λάνδος, μὲ δύναμη ὑπεράσπισε τὴν πολιτικὴ τῆς Βενετίας καὶ ἐδικαίωσε τοὺς Κερκυραίους γιὰ τὴ διαγωγή τους πρὸς τὸ Λατῖνο ἀρχιεπίσκοπο. Ἡ ἀλληλογραφία του, ποὺ σὴνίζεται στὸ Βενετικὸ ἀρχεῖο, εἶναι μεγάλη. Σ' αὐτὴν ἂν θέλωμε μοροσοῦμε νὰ παρακολουθήσουμε τὸ δεσπότη Βαρβαρήγο στὴ Ρώμη, τί ἔλεγε μὲ τοὺς καρδινάλιους τοῦ Βατικανοῦ καὶ μ' αὐτὸν τὸν Πάπα ἀκόμα.

Ἡ Βενετία τὴ διαγωγή αὐτὴ τοῦ Βαρβαρήγου τὴν κατάκρινε τόσο ποὺ καὶ ὅταν προβιβάστηκε σὲ καρδινάλιο ἔδωκε διαταγὴ τοῦ Νούντσιου, νὰ μὴ συγχαρῆ οὔτε αὐτὸν οὔτε τοὺς συγγενεῖς του, ἂν καὶ ὡς γνωστὸ, ἦταν Βενετὸς πατρίκιος. Ἀπὸ τὴν ἱστορία ὅμως ξέρομε πὼς ὅταν Βενετὸς λάβαινε τόσο λαμπρὸ ἀξίωμα στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία, ἢ πρωτεύουσα γιόρταζε μὲ ἐνθουσιασμό, ὅπως τό καμε μὲ τὸν Ὀττομόνη, ποὺ προβιβάστηκε τὴν ἴδια μέρα μὲ τὸν Βαρβαρήγο.

Πρὶν κλείσω τὸ ἄρθρο αὐτό, ποὺ τὸ περιώρισα ἀρκετὰ γιὰ τὸ οἱ σελίδες τοῦ Ἡμερολογίου εἶναι μετρημέναι, θὰ πῶ δύο λόγια καὶ γιὰ τὸ μαρμάρينو σύμπλεγμα τοῦ Μοροζίνι στὴν Κέρκυρα, ποὺ εἶναι χτισμένον στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ δημαρχείου τῆς ἔχοντας μέτωπο πρὸς τὸ Ντόμο.

Τὸ σύμπλεγμα αὐτό, ποὺ παρασταίνει τὸ θρίαμβο τοῦ

Τὸ μαρμάρινο σύμπλεγμα τοῦ Μοροζίνι στὴν Κέρκυρα.

Μοροζίνη, στήθηκε μιὰ νύχτα τοῦ 1691 κρυφά, καὶ τοῦτο γιὰτὶ ἡ Βενετία θέλησε μ' αὐτὸ νὰ πειράξῃ τοὺς Λατίνους καὶ νὰ δικαιώσῃ στὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὸ μεγάλο της τέκνο, ποὺ πιστὰ ἀκολούθησε τὴν ἀνεξίτηρησκη πολιτικὴ τῆς πατρίδας του.

Πηγὲς ποὺ μεταχειρίστηκα γιὰ τὸ ἄρθρο.

Α'. Βενετικὸ ἀρχεῖο (Archivio di Stato di Venezia).

1ον Senato secreta. Dispacci del capitan general d'armata 1684. Francisco Morosini. Filza 33.

2ον Deliberazioni Senato. Roma expulsis. Filza 8, 39.

3ον Inquisitori di Stato. Dispacci del Capitan general da mara 1618-1753 Busta 395.

4ον Inquisitori di Stato. Lettere degli ambasciatori. Busta 474

5ον Ὁσαύτως Lettere agli ambasciatori Busta 165.

6ον Dispacci Roma Filza 174 καὶ 199.

Ἄκόμα καὶ εἰς τὸ ἀρχεῖο τοῦ Βατικανοῦ σώζονται πολλὰ ἔγγραφα γιὰ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Β'. Archivio Vaticano.

1ον Nunziatura di Venezia. 128.

Γ'. Συγγράματα.

1ον Alessandro Locatelli. Racconto Storico Della Guerra del Levante. Colonia 1691.

2ον Graziani Giovanni Gesta Francisci Mauroceni, Lib. III pag. 244. Padova Tipografia del Seminario 1698.

3ον Vita del Servo di Dio Card. Marc' Antonio Barbarigo vescovo di Montefiascone e Corneto. Vol. 2 Roma Tipografia poliglotta Vaticana. 1919.

ΣΠ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

